

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos
Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite: viranomaisohjaus 5.3.2026, VN/7718/2026-STM-1

Lupa- ja valvontaviraston järjestämislain 30 §:n 2 momentin mukainen selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisesta toteutumisesta vuonna 2025

Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Johtopäätöksiä valvontahavainnoista saadusta kokonaiskuvasta

Omavalvonta on ollut vaihtelevaa ja tarkastustoiminnassa on ollut kehitettävää. Hyvinvointialue on omalla alueellaan toteuttanut tarkastustoimintaa hyvin sekä sosiaali- että terveydenhuoltoon.

Tarkastuksia ostopalveluyksiköihin ei ole toteutettu, vaikka hyvinvointialue on järjestämisvastuussa.

Valvontalain 34§:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden toteutumisessa on ollut puutteita.

Perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon hoitoon pääsyssä on ollut puutteita.

Kiireettömän erikoissairaanhoidon hoitoon pääsyssä on ollut vakavia puutteita.

Lasten ja nuorten mielenterveys-, päihde- ja riippuvuustyössä on kehitettävää.

Lastensuojelun saatavuudessa on ollut puutteita ja menettelytapavirheitä.

Kouluterveydenhuollon lakisääteisissä terveystarkastuksissa on ollut puutteita.

Vammaispalveluissa on ollut puutteita menettelyissä.

Kotihoidon menettelytavoissa on ollut puutteita.

Yhteisöllisen asumisen palveluissa on ollut kehitettävää.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

Omavalvonnassa on ollut kehitettävää. Hyvinvointi ja terveyden edistäminen (hyte) monialaisena kokonaisuutena edellyttää yhteistyötä eri toimialojen ja organisaatioiden välillä. Omavalvontaohjelmassa on kirjaus hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, mutta

puutteiden korjaamistapojen kirjaamisessa on kehitettävää ä. Omavalvonnassa on huomioitava hyte-tehtävät ja koko hyten kokonaisuus, mukaan lukien ehkäisevä päihdetyö ja siihen liittyvä erityislainsäädäntö. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikille hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle on annettu ohjausta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Ohjausta on annettu alueellisten hyvinvointikertomusten ja suunnitelmien laadinnasta, mielenterveyden edistämisestä sekä kuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. (Ohjaus.)

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut (pl. psykiatrinen esh)

Lastensuojelun saatavuudessa on ollut puutteita ja menettelytapavirheitä.

Lastensuojelun lakisääteiset käsittelyajat ja lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden enimmäisasiakasmäärät ovat ylittyneet. Palvelutarpeen arvioinnin dokumentoinnissa, asiakassuunnitelman laatimisessa ja asiakasasiakirjamerkinnöissä on ollut puutteita. Asiakasyhteydenottoihin ei ole aina vastattu ja tietopyyntövastausten antamisessa on ollut viivettä. Lisäksi lastensuojelulain mukaista yhteydenpidon rajoittamispäätöstä ei ole aina tehty. (Valvonta, kantelu.)

Kouluterveydenhuollon lakisääteisissä terveystarkastuksissa on ollut puutteita.

Tarkastukset eivät ole aina toteutuneet lain edellyttämällä tavalla. Hyvinvointialueella on ollut merkittäviä eroja siinä, miten lakisääteiset 1., 5. ja 8. -luokkien laajat terveystarkastukset on toteutettu. (Valvonta.)

Työikäisten sosiaalipalvelut

Ei valvontahavaintoja.

Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelut

Lasten ja nuorten mielenterveys-, päihde- ja riippuvuustyössä on ollut kehitettävää.

Yhteistyö koulun, opiskeluhuoltopalveluiden ja hyvinvointialueen välillä on vielä kehittymässä. Toimijoilla ei aina ole tietoa toisensa palveluista ja tiedotus kaipaa vahvistamista. Perustason palvelut eivät aina toimi, mikä johtaa päivistyskäyntien kasvuun. Ongelmat pääsevät kasaantumaan ja tilanteet kriisiytymään ennen puuttumista ja tarvittavia tukitoimia. Varhaisen tuen ja hoidon jälkeisten jatkotoimien määrittely ja vastuunjako ovat puutteellisia. Alueellisten palveluprosessien erot aiheuttavat haasteita yhdenvertaisuuden toteutumiselle. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen asiakas- tai hoitosuunnitelma ei ole vakiintunut käytäntö yhdelläkään hyvinvointialueella. Yleisesti voidaan todeta, että alaikäisten vieroitus- ja katkaisuhuoltoon pääsyssä on alueellista vaihtelua. Palvelu tuotetaan pääosin lastensuojelulaitoksissa ja siihen pääsyn edellytyksenä on yleisesti huostaanotto tai kiireellinen sijoitus. Monella lapsella ja nuorella on pelko hakea apua ja pelko tulla leimatuksi. Lisäksi nuoret pelkäävät huostaanottoa, eivätkä ole tietoisia muista lastensuojelun tukitoimista ja soten palveluista. Nuorille ongelmia aiheuttavat sirpaleiset palvelurakenteet, työntekijöiden vaihtuvuus ja aikataulujen yhteensovittamisen vaikeus. (Ohjaus.)

Lasten ja nuorten hoitoon ohjaamisessa on ollut kehitettävää. Päihdepsykiatrisesti lievästi ja keskivaikeasti oireilevat lapset ja nuoret putoavat usein palvelujärjestelmän väliin. Lapset ja nuoret ohjautuvat useimmiten suoraan erikoissairaanhoidon ilman matalamman kynnyksen väliportaita. Hyvinvointialueella on kehitetty alaikäisten päihdehoitopolkua vuodesta 2024 lähtien. Edelleen kehitettävää on lasten ja nuorten palvelupolkuja selkeyttämässä ja yhtenäistämässä sekä oikea-aikaisen hoidon ja tuen varmistamisessa kaikissa nivelvaiheissa. (Ohjaus.)

Yhteisöllisen asumisen palveluissa on ollut kehitettävää. Hyvinvointialueella ei ole mielenterveyskuntoutujien yhteisöllisen asumisen omaa palvelutuotantoa lainkaan. (Ohjaus.)

Toiminnassa ei aina ole huomioitu muuttunutta lainsäädäntöä. Toimintatavat vastaavat edelleen vanhaa palveluasumista. Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien omavalvontasuunnitelmissa on edelleen mainittuna palveluasuminen ja toimitaan 0,3 mitoituksen mukaisesti. Yhteisöllisen asumisen osalta ei aina tunnisteta, että omavalvontasuunnitelma tulee laatia. (Ohjaus.)

Vammaisten henkilöiden palvelut

Menettelyssä on ollut puutteita. Kehitysvammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikön asiakkaiden asiakassuunnitelmat eivät ole olleet ajan tasalla. Asiakkaiden palvelupäätökset ovat perustuneet vanhentuneeseen lainsäädäntöön ja epäselväksi on jäänyt, onko asiakkaille tuotettavat palvelut vastanneet heidän tosiasiallista ajantasaista palvelutarvettaan. Tästä syystä epäselväksi on myös jäänyt, onko henkilöstöä ollut riittävästi. Kehitettävää on ollut kehitysvammalain mukaisten rajoitustoimenpiteiden käytössä ja kirjaamisessa. (Valvonta.)

Yhteisöllisen asumisen palveluissa on ollut kehitettävää. Vammaisten yhteisöllisen asumisen odotusaikaa hakemuksen vireilletulosta palveluun pääsyyn ei seurata. Yhteisöllisen asumisen toimitilat ovat vaihtelevia. Muutamat yhteisöllisen asumisen toimitilat ovat huonokuntoisia. (Ohjaus.)

Iäkkäiden sosiaalihuollon palvelut

Omavalvonnassa on ollut kehitettävää. Ympärivuorokautisen palveluasumisen tarkastuskertomuksista ei ole aina käynyt ilmi epäkohtien korjaamisen varmistaminen tai omavalvonnan jatkotoimenpiteet. Hyvinvointialuetta on ohjattu muun muassa asiakastietojärjestelmän käyttäjätunnuksiin sekä puutteiden korjaamisen omavalvonnalliseen varmistamiseen liittyen. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikille hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille on annettu ohjausta, että iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen henkilöstömitoituksen on vastattava asiakkaiden palvelujen tarvetta. (Ohjaus, tarkastuskertomus.)

Yhteisöllisen asumisen palveluissa on ollut kehitettävää. Ikääntyneiden yhteisöllinen asuminen painottuu lähes kokonaan yksityiseen palvelutuotantoon. Kaikilla

hyvinvointialueen alueilla ei ole saatavissa iäkkäiden yhteisöllistä asumista. Iäkkäiden yhteisöllisen asumisen paikkoja on ollut tarkoitus lisätä vuonna 2025. Odotusaikaa hakemuksen vireilletulosta palveluun pääsyyn ei seurata, mutta asia on tarkoitus organisoida jatkossa. Yhteisöllisen asumisen toimitilat ovat vaihtelevia. Oman palvelutuotannon yhteisöllisen asumisen kiinteistöt ovat osin epäkäytännöllisiä. (Ohjaus.)

Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen asiakkaiden palvelutarve ei ole aina vastannut myönnettyjä palveluja. Ikääntyneet yhteisöllisen asumisen asiakkaat ohjautuvat väärään paikkaan. Hyvinvointialueelle on osoitettu jonkin verran maksujen alentamista koskevia pyyntöjä yhteisöllisen asumisen ja sinne tuotettavien palvelujen asiakasmaksuista. Jotkut asiakkaat ovat kieltäytyneet palvelusta korkeiden maksujen takia. (Ohjaus.)

Menettelytavoissa on ollut puutteita. Kotihoidossa ei ole aina menty asiakkaan kotiin tarkastamaan tämän vointia turvapuhelinhälytysten jälkeen, eikä laadittu asiakirjamerkintöjä viivytyksettä. Kotihoidon työntekijöiden konsultaatio-ohjeet on ollut suullisesti annettuja. Tilannetta on korjattu ja on luotu koko hyvinvointialueen kotihoidolle kirjalliset ohjeet liikkuvan kotisairaalan konsultoinnista. (Valvonta.)

Henkilöstön osaamisessa ja lääkärikonsultaatioiden saatavuudessa on ollut kehitettävää koko Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille on annettu ohjausta, että iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköissä tulee varmistaa henkilöstön osaaminen asiakkaiden terveydentilan seurannassa ja äkillisiin muutoksiin reagoimisessa. Lisäksi tulee varmistaa lääkärikonsultaatioiden saatavuus kaikissa tilanteissa. Ohjausta on annettu myös iäkkäiden kaatumisten ennaltaehkäisystä sekä kaatumistapaturmien seurannan huomioimisesta. (Ohjaus.)

Perusterveydenhuollon avo- ja vuodeosastohoito sekä suun terveydenhuolto

Hoitoon pääsyssä on ollut puutteita. Hoitoon pääsy perusterveydenhuoltoon kuuluvaan hoitoon lääkärille ja suun terveydenhuoltoon ei ole aina toteutunut laissa säädettyjen määräaikojen puitteissa ja hyvinvointialueen asukkaille yhdenvertaisesti. Potilaalle ei aina ole ilmoitettu hoitoon pääsyn ajankohtaa. (Valvonta, kantelu.)

Somaattinen erikoissairaanhoito

Hoitoon pääsyssä kiirettömään erikoissairaanhoitoon on ollut vakavia puutteita. Hoitoon pääsyssä erikoissairaanhoitoon on ollut eniten jonoja ortopedialla, silmäsairauksilla sekä korvataudeilla. (Valvonta, ohjaus.)

Itsemääräämisoikeus ei ole aina toteutunut, eikä itsemääräämisoikeuden rajoittamista koskevia potilasasiakirjamerkintöjä ole laadittu asianmukaisesti. Hoitopäätöksistä ei ole aina myöskään keskusteltu asianosaisen tai omaisen kanssa tai perusteltu riittävällä tavalla. (Kantelu.)

Ensihoito ja päivystys

Sosiaali- ja kriisipäivystyksessä sosiaalipalvelun toteuttamisessa ja asiakasasiakirjamerkinnöissä on ollut puutteita. Myös tilapäisesti sosiaalityöntekijän tehtävissä toimineen työntekijän valvonta ja ohjaus on ollut puutteellista. (Valvonta.)

Omavalvonta ja valvonta

Valvontalain mukaisen ilmoitusvelvollisuuden toteutumisessa on ollut kehitettävää. Hyvinvointialue on toimittanut valvontaviranomaiselle vain yksittäisiä valvontalain mukaisia ilmoituksia. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikkia Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueen hyvinvointialueita, Helsingin kaupunkia ja HUS-yhtymää on ohjattu valvontalain 34.2 §:n mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta. (Ohjaus.)

Henkilöstön saatavuudessa on ollut vajetta. Vakituisiin virkoihin on ollut vaikeuksia saada sosiaalityöntekijöitä, hoiva- ja hoitohenkilöstöä sekä tiettyjen alojen erikoislääkäreitä. Psykiatrian erikoislääkäreistä on ollut lukumääräisesti eniten vajeusta. (Ohjaus.)

Huumausainelääkkeiden käsittelyssä, huumausainelääkehoidon toteuttamisessa ja huumausainelääkkeiden kulutusseurannan säilyttämisessä on ollut epäselvyyttä ja kehitettävää koko Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle on annettu ohjausta huumausainelääkkeiden käsittelystä ja huumausainelääkehoidon toteuttamisesta ympärivuorokautisessa palveluasumisessa sekä huumausainelääkkeiden kulutusseurannan säilyttämisestä sosiaalihuollon toimintayksiköissä. (Ohjaus.)

Hallinnollisessa menettelyssä on ollut puutteita. Hyvinvointialueella on ollut puutteita tai viiveitä muistutuksiin tai selvityspyyntöihin vastaamisessa. Lisäksi osittain on ollut viivettä asiakastietojen korjauspyynnön ja oikaisuvaatimuksen käsittelyssä. (Valvonta, kantelu.)

Yhteisöllisen asumisen palveluissa on ollut kehitettävää. Yhteisöllisen asumisen toimitiloissa on ollut vaihtelua. Hyvinvointialueen omissa yksiköissä on ollut kahden hengen huoneita. Parhaimmillaan asunnoissa on oma täysin varustettu keittiö ja huonoimmillaan yhteisistä tiloista löytyy esimerkiksi mikro, kahvinkeitin ja jääkaappi. Yhteisöllisen asumisen toimitilat ovat olleet puutteellisempia omassa palvelutuotannossa kuin yksityisillä toimijoilla. (Ohjaus.)

Yhteisöllisen asumisen sosiaalista kanssakäymistä edistävä toiminta on vaihdellut. Yhteisöllisen asumisen sosiaalista kanssakäymistä edistävä toiminta on ollut sisällöltään huonompaa oman palvelutuotannon yksiköissä. Yksityisessä palvelutuotannossa on yhteisöllistä ja monipuolista toimintaa. (Ohjaus.)

Yhteisölliseen asumiseen tuotettavan kotihoidon riittävyttä suunniteltujen ja toteutuneiden palvelutuntien osalta ei ole pystytty arvioimaan. (Ohjaus.)

Lisätietoja antavat tarvittaessa ryhmäpäällikkö Sari Vainikainen ja sosiaalihuollon johtava ylitarkastaja Sari Husa, puh. 0295 254 000 (vaihde).

Ratkaistu: 29.04.2026
Ratkaisija: Oresmaa Niina (LVV)
Virka-asema: Yksikön päällikkö
Esittelijät:
Vainikainen Sari (LVV), Ryhmäpäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu
asiankäsittelyjärjestelmässä.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihde: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi